

5 - ఐదవ దశకము

॥ విరాట్పురుషోత్పత్తిః ॥

వ్యక్తావ్యక్తమిదం న కించిదభవత్ ప్రాక్ ప్రాకృతప్రక్షయే
 మాయాయాం గుణసామ్యరుద్ధవికృతౌ త్వయ్యాగతాయాం లయమ్ |
 నో మృత్యుశ్చ తదామృతం చ సమభూన్నాహ్నో న రాత్రేః స్థితిః
 తత్రైకస్త్వమశిష్యథాః కిల పరానన్దప్రకాశాత్మనా ॥ (5.1)

కాలః కర్మగుణాశ్చ జీవనివహో విశ్వం చ కార్యం విభో!
 చిల్లీలారతిమేయుషి త్వయి తదా నిర్లీనతామాయయుః |
 తేషాం నైవ వదన్త్యసత్వమయి భోః! శక్త్యాత్మనా తిష్ఠతాం
 నో చేత్ కిం గగనప్రసూనసదృశాం భూయో భవేత్ సమ్భవః ॥ (5.2)

ఏవం చ ద్విపరార్థకాలవిగతా వీక్షాం సిస్పక్షాత్మికాం
 బిభ్రాణే త్వయి చుక్షుభే త్రిభువనీభావాయ మాయా స్వయమ్ |
 మాయాతః ఖలు కాలశక్తిరఖిలాదృష్టం స్వభావోఽపి చ
 ప్రాదుర్భూయ గుణాన్ వికాస్య విదధుస్తస్యాస్పహాయక్రియామ్ ॥ (5.3)

మాయాసన్నిహితోఽప్రవిష్టవపుషా సాక్షీతి గీతో భవాన్
 భేదైస్తాం ప్రతిబిమ్బితో వివిశివాన్ జీవోఽపి నైవాపరః |
 కాలాదిప్రతిబోధితాఽథ భవతా సంచోదితా చ స్వయం
 మాయా సా ఖలు బుద్ధితత్త్వమస్యజద్యోఽసౌ మహానుచ్యతే ॥ (5.4)

తత్రాసౌ త్రిగుణాత్మకోఽపి చ మహాన్ సత్త్వప్రధానస్వయం
 జీవేఽస్మిన్ ఖలు నిర్వికల్పమహమిత్యద్బోధనిష్పాదకః |
 చక్రేఽస్మిన్ సవికల్పబోధకమహస్తత్త్వం మహాన్ ఖల్వసౌ
 సమ్పుష్టం త్రిగుణైస్తమోఽతిబహుళం విష్ణో! భవత్రైరణాత్ || (5.5)

సోఽహం చ త్రిగుణక్రమాత్ త్రివిధతామాసాద్య వైకారికో
 భూయస్తైజసతామసావితి భవన్నాద్యేన సత్త్వాత్మనా |
 దేవానింద్రియమానినోఽకృత దిశావతార్కపాశ్యశ్వినో
 వహ్నింద్రాచ్యుతమిత్రకాన్ విధువిధిశ్రీరుద్రశారీరకాన్ || (5.6)

భూమన్! మానస బుద్ధ్యహంకృతి మిలచ్ఛిత్తాఖ్య వృత్త్యన్వితం
 తచ్చాన్తః కరణం విభో! తవ బలాత్ సత్త్వాంశ ఏవాస్పజత్ |
 జాతస్తైజసతో దశేన్ద్రియ గణా స్తత్తామసాంశాత్ పునః
 తన్నాత్రం నభసో మరుత్పురపతే! శబ్దోఽజని త్వద్బలాత్ || (5.7)

శబ్దాద్వ్యోమ తతః ససర్జిథ విభో! స్పర్శం తతో మారుతం
 తస్మాద్రూపమతో మహోఽథ చ రసం తోయం చ గన్ధం మహీమ్ |
 ఏవం మాధవ! పూర్వపూర్వకలనాదాద్యాద్యధర్మాన్వితం
 భూతగ్రామమిమం త్వమేవ భగవన్ ప్రాకాశయస్తామసాత్ || (5.8)

ఏతే భూతగణాస్తథేన్ద్రియగణా దేవాశ్చ జాతా పృథజ్-
 నో శేకుర్భువనాణ్ణనిర్మితివిధౌ దేవైరమీభిస్తదా |
 త్వం నానావిధసూక్తిభిర్నుతగుణస్తత్త్వాన్యమూన్యావిశన్
 చేష్టాశక్తిముదీర్య తాని ఘటయన్ హైరణ్యమణ్డం వ్యధాః || (5.9)

అణ్డం తత్తులు పూర్వస్పష్టసలిలేఽతిష్ఠత్ సహస్రం సమాః

నిర్భిన్దన్నకృథాశ్చతుర్దశజగద్రూపం విరాడాహ్వయమ్ ।

సాహస్రైః కరపాదమూర్ధనివహైర్నిశ్శేషజీవాత్మకో

నిర్భాతోఽసి మరుత్పురాధిప! స మాం త్రాయస్వ సర్వామయాత్ ॥

(5.10)

॥ ఇతి విరాట్పురుషోత్పత్తిః అను ఐదవ దశకము సంపూర్ణము ॥

Vedam na am